
Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2014:4

Klimatmål för den nationella nivån m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:85 som innefattar frågor om elektroniska resehandlingar. Utskottet konstaterar att den hantering av resehandlingar som redan finns är tillfredsställande och föreslår att motionen avslås.

I betänkandet behandlas också motion 2014:94 om att uppdra till kyrkomötets presidium och till kyrkostyrelsen att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål. Utskottet föreslår att motion 2014:94 avslås, men föreslår med anledning av motionen att ett uppdrag ges till kyrkomötets presidium att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet i enlighet med vad utskottet anför i övervägandena.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:85, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:85, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:94, punkt 1.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:94, punkt 2.
5. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:94, punkt 1, uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet i enlighet med vad utskottet anför.

Motionernas förslag

Motion 2014:85 av Jerker Schmidt, m.fl., Elektroniska resehandlingar

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkomötets presidium att tillse att alla resehandlingar i samband med kyrkomötet skickas ut elektroniskt.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att samtliga resor som hanteras av kyrkokansliet administreras elektroniskt.

Motion 2014:94 av Eva-Maria Munck, m.fl., Klimatmål för kyrkomötet, kyrkostyrelsen samt organ och råd

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet från år 2015 t.ex. genom att kyrkomötet blir miljöcertifierat enligt lämplig standard.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkostyrelsen samt de organ och råd som finns under kyrkostyrelsen från 2015.

Bakgrund

Kyrkomötets tidigare behandling

Frågan om att införa klimatmål för Svenska kyrkan, den nationella nivån inkluderad, har tidigare varit föremål för behandling i kyrkomötet.

En redogörelse för kyrkomötets behandling av miljöfrågorna före 2006 finns i Kyrkolivsutskottets betänkande K1 2006:4 *Miljöfrågorna i Svenska kyrkan*. Kyrkomötet 2006 gav kyrkostyrelsen i uppdrag att bl.a. utarbeta en handlingsplan för det fortsatta arbetet med miljöfrågorna i Svenska kyrkan (KmSkr 2006:20, K1 2006:4). 2007 år kyrkomöte uppmanade kyrkostyrelsen att påskynda arbetet med handlingsplanen samt föreslog att kyrkostyrelsen även skulle inkludera klimatfrågorna i det arbetet (K1 2007:5). Nu nämnda uppdrag återrapporterades till kyrkomötet som avslutat år 2008 (KsSkr 2008:3). Kyrkostyrelsen uppgav att kyrkokansliet inom ramen för det då redan pågående miljöarbetet fått i uppdrag att utarbeta en handlingsplan för Svenska kyrkans fortsatta miljöarbete. Avseende den nationella nivån angav kyrkostyrelsen att en konkret handlingsplan för verksamheten var under utarbetande. Handlingsplanen skulle omfatta fastigheter, varor och tjänster samt resor inom verksamheten för både kyrkokansliets personal, förtroendevalda och resurspersoner. Därutöver pågick ett arbete med att upprätta former för att kompensera för den nationella nivåns samlade klimatpåverkan.

Kyrkomötet 2008 gav kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda om grönt bokslut var möjligt att införa i årsredovisningen för Svenska kyrkans nationella nivå samt utreda konsekvenserna av att införa klimatkompensation vid alla flygresor för den nationella nivåns räkning (B 2008:1). Uppdraget återrapporterades som slutbehandlat till kyrkomötet år 2009 (KsSkr 2009:2). Kyrkostyrelsen uppgav att ett flertal åtgärder vidtagits för att minska den nationella nivåns klimatbelastning, däribland fastställande av ett minskningsmål för utsläpp av koldioxid samt att styrelsen arbetade med en modell för klimatkompensation och grönt bokslut.

Kyrkostyrelsens klimatmål och arbete för minskad klimatpåverkan för den nationella nivån

Kyrkostyrelsen beslutade i december 2008 att Svenska kyrkan på nationell nivå ska minska verksamhetens klimatpåverkande utsläpp med i genomsnitt 5 procent per år under åren 2009–2011 och därefter formulera successiva minskningsmål för att klara en 40-procentig minskning till 2020. Arbetet bedrivs som en integrerad del av kyrkokansliets linjeorganisation (Ks 2008/412).

Den nationella nivån har från och med årsbokslutet 2010 infört, genomfört och årligen presenterat hållbarhetsredovisningar/hållbarhetsbokslut i enlighet med kyrkomötets uppdrag från 2008 om grönt bokslut. I hållbarhetsredovisningen redovisas hur den nationella nivån arbetar för att minimera den egna verksamhetens potentiellt negativa inverkan på en hållbar utveckling. Arbetet beskrivs i årsredovisningen enligt följande (se vidare *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013*, KsSkr 2014:2, särskilt tryck, s. 40–45):

Arbetet för en mer hållbar utveckling är centralt för Svenska kyrkans uppdrag och verksamhet. Det är kanske särskilt framträdande inom den internationella verksamheten, det sociala arbetet och kapitalförvaltningen. Svenska kyrkans hållbarhetsarbete vilar på två principer som är grundläggande för kristen tro och etik. Principerna uttrycker dels att alla människor är lika mycket värda och dels att människan som förvaltare av Guds gåvor har ett ansvar, både gentemot andra människor och

gentemot skapelsen i stort. Den egna verksamheten medverkar dock till bland annat utsläpp av växthusgaser. Eftersom Svenska kyrkan stödjer projekt i samhällen med utbredd fattigdom och svaga kontrollsystém, föreligger även risk för korruption och förskingring. Svenska kyrkan måste därför alltid agera proaktivt samt följa upp och syna den egna verksamhetens påverkan på miljö och människor. Som ett led i detta arbete upprättar den nationella nivån för fjärde året i följd en hållbarhetsredovisning enligt redovisningsramverk från Global Reporting Initiative. Redovisningen fokuserar på hur den nationella nivån arbetar för att minimera den egna verksamhetens potentiellt negativa inverkan på en hållbar utveckling.

Av årsredovisningen för 2013 (se hänvisning ovan) framgår även bl.a. följande. För den nationella nivån finns en upphandlingspolicy som innebär att den nationella nivån enbart ska upphandla och sluta avtal med företag som uppträder ansvarfullt mot miljön och en resepolicy, som omfattar alla resor den nationella nivån betalar, som syftar till att bidra till minskad klimatpåverkan. Sedan år 2011 klimatkompenserar den nationella nivån resor inom ramen för verktyget *Klimaträttvisa* (se årsredovisningen s. 42 eller www.svenskakyrkan.se/klimatrattvisa). Från och med år 2011 använder den nationella nivån även klimatkompenserat papper och åtgärder har vidtagits för att minska förbrukningen av papper, däribland förinställda standardinställningar för utskifter och ett särskilt utskriftssystem. Sedan år 2011 köper den nationella nivån också el som bär Naturskyddsföreningens märkning *Bra miljöval*. I slutet av år 2013 fattade vidare den nationella nivån beslut om att endast köpa in miljömärkta datorer. I hållbarhetsredovisningen (s. 45 i årsredovisningen) finns ett antal nyckeltal över den nationella nivåns klimatpåverkan som följs årligen. För en mer utförlig redogörelse av den nationella nivåns arbete med frågan om hållbarhet hänvisas till årsredovisningen samt kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017*, KsSkr 2014:2, s. 9 f. och 18 f.

Kyrkokansliet har vidare lämnat bl.a. följande upplysningar. I syfte att minska antalet utskick använder kyrkostyrelsen, kyrkostyrelsens arbetsutskott och Rådet för Svenska kyrkan i utlandet också digitala utskick och samverkansrum för distribution av material. Kyrkokansliet använder B-post som standard för utgående post. B-post transporteras i första hand via järnväg. Kyrkokansliet arbetar vidare aktivt med återvinning av kontorsmaterial och ergonomiska produkter.

När det gäller utskick i samband med kyrkomötet sker dessa som huvudregel, till andra än ledamöter, digitalt. Kyrkomötets ledamöter har i början av innevarande mandatperiod givits möjlighet att välja mellan digitala utskick eller utskick per post. Av ledamöterna har drygt hälften begärt att få utskicken per post.

Särskilt angående resedokument

Vid beställning av resor som betalas av den nationella nivån gäller, som nämnts ovan, den av kyrkostyrelsen antagna *Resepolicy för Svenska kyrkan på nationell nivå*. Enligt resepolycyn ska all ekonomisk förvaltning i Svenska kyrkan ske i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar och i enlighet med en god ekonomisk hushållning. Vidare ska anskaffningsbehov tillgodoses på ett kvalitetsmässigt och kostnadseffektivt sätt samt med socialt, etiskt och miljömässigt ansvarstagande. När det gäller miljöhänsyn ska inriktningen vara att minska resursanvändningen och miljöbelastningen i verksamheten och vid val av färdstätt eftersträvas att minimera resornas miljöpåverkan.

Beställning av resor sker i enlighet med fastställda riktlinjer för resebokning via upprättade bokningskanaler, dvs. via upphandlad resebyrå eller upphandlat självbokningssystem. Inrikesresor och enkla flygresor utan byten bokas via självbokningssystem. Flygbiljetter skrivs inte ut och skickas per post, utan skickas via e-post till mottagaren direkt från upphandlad resebyrå. Vad gäller tågbiljetter skickas merparten av biljetterna digitalt, oftast till mottagarens mobiltelefon. År 2013 postades ca 400 tågbiljetter avseende kyrkomötet och ca 50 biljetter avseende den nationella nivån i övrigt. Från och med år 2014 skickas biljetter för kyrkomötet som huvudregel digitalt. Under år 2014 har hittills sammanlagt 20 tågbiljetter skrivits ut och postats för den nationella nivån. När en biljett inte skickas digitalt beror det på att mottagaren saknar möjlighet att ta emot elektroniska biljetter, t.ex. mobiltelefon eller att den tågstation där mottagaren ska stiga på sitt tåg saknar utskriftsautomat för biljetter.

Ett biskopsbrev om klimatet

I maj 2014 kom biskopsbrevet *Ett biskopsbrev om klimatet*. I biskopsbrevet (s. 89 f) riktar Svenska kyrkans biskopar, med anledning av vad biskoparna i övrigt framfört i biskopsbrevet, ett antal uppmaningar till Svenska kyrkans församlingar, stift och den nationella nivån. Biskoparna skriver följande.

Vi lever av Guds nåd och försoning är möjlig. Låt församlingens gudstjänst, bön, samtal och sång vara klara uttryck för det hopp som ger kraft och engagemang för hela skapelsens framtid.

Studera särskilt de bibeltexter som handlar om vår plats och vårt ansvar i skapelsen, om rättvisa och rättfärdighet. Uppmuntra varandra till att lära er mer om klimatkrisen och om hur den världsvida kyrkan söker möta den.

Genomför gemensamma aktiviteter till stöd och inspiration för människor som vill arbeta för en hållbar och rättvis livsstil.

Använd de redskap som finns för att stödja församlingars klimat- och miljöarbete, exempelvis möjligheten till Miljödiplomer.

Sätt ambitiösa mål för energibesparingar i Svenska kyrkans byggnader och för användning av förnybar energi.

Låt förvaltningen av kyrkans ekonomiska tillgångar – aktier, skog och mark – synliggöra hur en teologiskt reflekterad syn på skapelsen bidrar till att minska klimatpåverkan och påskyndar klimatomställningen.

Biskoparna riktar i biskopsbrevet även uppmaningar till alla människor i Sverige, till svenska beslutsfattare och myndigheter, till företag och organisationer, till alla medlemsstater i United Nations Framework Convention on Climate Change och andra relevanta internationella beslutsfattare och organisationer samt kyrkoledare i hela världen.

Elektroniska resehandlingar

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:85.

I motionen föreslås att kyrkomötets presidium ska ges i uppdrag att se till att alla resehandlingar i samband med kyrkomötet skickas ut elektroniskt och att samtliga resor som hanteras av kyrkokansliet administreras elektroniskt. Kyrkorättsutskottet har erfarit att resehandlingar i samband med kyrkomötet som huvudregel skickas elektroniskt, om inte särskilda skäl föranleder en annan hantering. Utskottet har också erfarit att de resor som hanteras av kyrkokansliet redan administreras elektroniskt. Sammantaget anser utskottet att den hantering av resehandlingar som beskrivits för utskottet är tillfredsställande. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Klimatmål för den nationella nivån

Utskottets förslag:

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:94.

Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:94, punkt 1, att uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet i enlighet med vad utskottet anför.

Kyrkorättsutskottet konstaterar inledningsvis att klimatfrågan är angelägen för Svenska kyrkan. Utskottet konstaterar vidare att bl.a. kyrkostyrelsen arbetar aktivt med frågan och utskottet ser positivt på det arbete som bedrivs på den nationella nivån. Utskottet noterar också att kyrkostyrelsen har beslutat om ett långsiktigt klimatmål för den nationella nivån, där kyrkomötet ingår, och att kyrkostyrelsen årligen genomför en hållbarhetsredovisning.

Kyrkomötet, som Svenska kyrkans högsta beslutande organ, bör i aktuellt hänseende utgöra en förebild för Svenska kyrkans arbete med klimatfrågorna. Utskottet anser därför att kyrkomötet bör ta ytterligare steg i denna riktning. Det arbete som redan bedrivs på den nationella nivån bör således för kyrkomötets del särskilt konkretiseras och formaliseras genom att uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet utarbetas och implementeras. Det är dock inte möjligt att i beslutsförslaget, såsom föreslås i motionen, ange en exemplifiering av hur uppdraget skulle kunna fullgöras. Det bör istället vara en fråga för kyrkomötets presidium att ta ställning till. Ett exempel kan dock vara att kyrkomötet blir miljöcertifierat enligt en lämplig standard.

I motionen föreslås vidare att presidiet ska utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål ”från år 2015”. Såsom uppdraget uttryckts i motionen, kan det medföra viss oklarhet om hur uppdraget ska tolkas. Utskottet vill därför istället anför följande. Som redan har anförts så anser utskottet att frågan är mycket angelägen. Utskottet förutsätter därför att kyrkomötets presidium senast under år 2015 påbörjar arbetet med att utarbeta uppföljningsbara klimatmål. Utskottet förutsätter vidare att de mål som utformats snarast möjligt implementeras.

Av de skäl som anförts ovan föreslår utskottet att punkten 1 i motionen avslås till förmån för det av utskottet, med anledning av motionen, föreslagna uppdraget.

När det gäller uppföljningsbara klimatmål för kyrkostyrelsen, samt de organ som finns under kyrkostyrelsen, konstaterar Kyrkorättsutskottet att kyrkostyrelsen har fastställt ett långsiktigt minskningsmål för den nationella nivåns klimatpåverkande

utsläpp. Vidare konstaterar Kyrkorättsutskottet att kyrkostyrelsen årligen i den hållbarhetsredovisning som återfinns i årsredovisningen redan presenterar uppföljningsbara nyckeltal för den nationella nivån. Utskottet menar att det, i nuläget, är en fråga för kyrkostyrelsen att bedöma om detta är tillräckligt. Utskottet föreslår därför att även punkten 2 i motionen avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Jenny Thor, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Ingrid Smittsarve, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag reserverar mig mot Kyrkorättsutskottets avslag av motionerna 2014:85 och 2014:94 till förmån för motionärernas förslag.

Bengt-Gunnar Carlsson